

Karel Krček: Historie akvaristiky v Československu 2. Dějiny akvaristiky od roku 1946 do rozpadu Československa v roce 1992

Na závěr recenze na první díl historie akvaristiky (Živa 2017, 4: CXIV) jsem vyslovil přání, aby pokračování spatřilo světlo světa co nejdříve. Stalo se tak v letošním roce, kdy jsem mohl otevřít mimořádnou knihu, která rozsahem (i hmotností 4 kg) značně předčila předchozí. Je to pochopitelné, protože množství informací v historických dokumentech ve zpracovávaném období druhé poloviny 20. století výrazně narostlo a při nesmírné pečlivosti autora tak kniha dosáhla takřka gigantických rozměrů. Navazuje na první část, která byla zaměřena na dějiny naší akvaristiky od prvopočátků (1856) až do r. 1945. Druhý díl zahrnuje navíc i vybrané akvaristické události v Čechách a na Slovensku v letech 1993–2000 a sleduje vývoj české akvaristiky v období 2001–20. Autor na ní pracoval celých pět let. Text sestavil chronologicky, takže je přehledný. Je psán čtivě a zajímavě.

Ing. Karel Krček je nestorem naší akvaristiky, autorem nespočtu článků a dlouhé řady knih nejen o akvarijní technice, ale i péči o akvária, o chovu a odchovu ryb. Jako očitý pamětník provádí dějinami naší akvaristiky a místy události glosuje trefnými poznámkami. Velkou část recenzované knihy věnuje dobové literatuře (primárně naší, ale i světové, pokud tu naši ovlivnila). Cenné jsou informace o známých i méně známých akvaristech, kteří se zasloužili o rozvoj této rozšířené chovatelské záliby, někde je dokládána i jejich vzájemná korespondence, která rozhodně není nezajímavá a také ukazuje, jaké bylo klima ve společnosti. Publikace zahrnuje velmi bohatou fotodokumentaci osob, událostí a všech důležitých publikací. Nacházíme zde informace o činnosti akvaristických a teraristických spolků (včetně vybraných zápisů ze členských schůzí a uskutečněných zajímavých odborných přednášek). Dozvíme se cenné údaje o importech u nás tehdy neznámých ryb i praktické zkušenosti s chovem různých druhů ryb a obojživelníků a s pěstováním vodních rostlin v akvarijních nádržích. Kniha prezentuje i ukázky písemných debat vivaristů nad různými tématy, např. o způsobech léčení některých nemocí ryb nebo hubení „vetřelců“ v nádržích.

Autor si dal nesmírnou práci při procházení akvaristických časopisů a podařilo se mu vybrat ty nejzajímavější články z jednotlivých ročníků, což dokládá průběžný vývoj poznatků naší vivaristiky v různých časových obdobích. Místy se objevují i přesné citace výňatků z důležitých článků a mnoho souvisejících zajímavostí. Nechybějí ani informace o složení jednotlivých redakčních rad akvaristických časopisů v různých údobích. Pročítáme-li si text knihy, dozvídáme se také

1 Mezi zajímavé akvarijní ryby patří koljuška tříostná (*Gasterosteus aculeatus*), známá otcovskou péčí o potomstvo. O jejím chovu se v akvaristických časopisech dočteme leccos zajímavého. Orig. K. Hísek

o průběžném zdokonalování technického vybavení akvárií i novinkách týkajících se krmiv. Nejsou opomenuty podrobnosti o zřízení a zaměření akvaristických prodejen ani o uskutečněných výstavách akvarijních ryb. Praktický život ve vivaristických spolcích dokládají různé historické dokumenty, jako jsou pozvánky na výstavy, účtenky z nákupů ryb, ukázky členských legitimací spolků, vydávané členské

zpravodaje, pokladní zprávy, písemná komunikace mezi spolky, pozvánky na schůze, vybrané zápisy ze schůzí, věstníky zájmových kroužků, recenze, reklamní materiály či doklady o akvaristických seminářích a sympoziích. Nechybějí seznamy základních organizací Českého svazu chovatelů, prezentovány jsou i soutěže v chovu ryb v rámci mistrovství republiky a mezinárodních soutěží, jsou zde mimo jiné uvedeny ukázky bodovacích tabulek ze soutěží gupek, tedy živorodek duhových (*Poecilia reticulata*), známých jako paví očka.

V rámci historických souvislostí jsou zachyceny v akvaristických časopisech i některé významné politické události (např. zpráva o úmrtí prezidenta Edvarda Beneše v Akvaristických listech). Některé události svým způsobem přímo zasáhly do spolkové činnosti. Doložen je např. dopis Ministerstva financí z 16. června 1948 redakci Akvaristických listů o snížení přídelu papíru k tisku, který znamenal omezení ve vydávání časopisu. Autor připomněl nechvalně známé rozhodnutí Ústředního akčního výboru Národní fronty z téhož roku, kdy vstala povinnost nahlašovat Sboru národní bezpečnosti konání všech akvaristických schůzí, aby se dohlíželo, jestli zde neprobíhá nějaká nekalá činnost. V akvaristických spolcích se brzy po únorovém převratu začaly množit obavy, že budou zrušeny nebo převedeny do základních organizací ROH (Revolučního odborového hnutí) s jednotným centrálním vedením. Komunistická strana Československa požadovala důsledně monitorování a informování o všech socialistických organizacích, které musely mít jednotnou ideologickou základnu, a to začleněním do Národní fronty. Objevovaly se náznaky, že vivaristé přijdou o svůj časopis. Bohužel se tak v průběhu času stalo a do řad vivaristů byly záměrně nastrkovány i tzv. kadrové posily, což byli skrytí donašeči. I období normalizace po vpádu vojsk Varšavské smlouvy na naše území v r. 1968 mělo vliv na činnost spolků. Tak např. název tehdy nejlepší akvaristické prodejny v Praze Akvárium u Nejsvětější Trojice, sídlící ve Spálené ulici a vedené Milanem Chvojkou, se znelíbil natolik, že muselo dojít ke změně názvu na Zverimex, navíc s omezením spolupráce se špičkovou německou firmou Tetra Werke.

Kniha je současně osobní zpověď autora, pro něhož se akvaristika stala celoživotním posláním. Uvádí zde osobní setkání se zahraničními akvaristy, sám mnohokrát navštívil v Moskvě věhlasný „Ptičjy rynek“, známý pestrou nabídkou vodních živočichů a rostlin, což dokládá svými zážitky a mnoha fotografiemi. Tuto dvoudílnou knihu Karla Krčka lze hodnotit jako nejpodrobnější sondu do vývoje naší akvaristiky s přebohatým zdrojem konkrétních informací pro každého, kdo chce nahlédnout do historie této u nás tak velmi oblíbené chovatelské záliby.

**Vydáno vlastním nákladem,
Nakladatelství Mgr. Ivan Fojt,
Příbram 2021, 1 232 str., přes 1 500 obr.
Cena 890 Kč
Možnosti objednání knihy budou
upřesněny na webové stránce Živa.**